

WAT WORDT ONZE TOEKOMSTIGE RELATIE MET NEDERLAND EN DE EU?

Moeten de Nederlandse Antillen en Aruba verder gaan integreren in de Europese Unie? Is het in het voordeel van onze eilanden indien het Statuut van het Koninkrijk, dat binnen enkele maanden 50 jaar bestaat, wordt aangepast? Zo ja, wat moet deze aanpassing inhouden?

Deze vragen houden de politici in de gebiedsdelen overzee de laatste maanden bezig. Ook onder Antillianen en Arubanen wonende in Nederland is de belangstelling groot.

Wij hebben nu de LGO-status (Landen en Gebieden Overzee) bij de Europese Unie. Dit houdt een preferentiële handelspositie in. Wij kunnen nu ervoor kiezen om deel te gaan uitmaken van de Europese Unie als UPG-gebied (Ultra Perifere Gebieden). Welke van deze twee mogelijkheden biedt het beste voor onze eilanden? De LGO-regime is voor ons in de afgelopen 20 jaren van beperkte economische betekenis geweest. Verder zijn diverse deskundigen van mening dat de LGO een aflopende zaak is.

De UPG zal ons dichterbij Europa en Nederland brengen. De reeds bestaande UPG-gebieden tonen een sterkere economische groei in de laatste 20 jaar dan die van onze eilanden.

Over de mogelijkheid om dan te kunnen putten uit ontwikkelings- en structuurfondsen van de EU staan de meningen van deskundigen tegenover elkaar. Eén deskundige zegt dat dit allemaal kan zonder wijziging in het Statuut, anderen spreken dit weer tegen.

De keuze voor onze bewindvoerders op de eilanden zal niet gemakkelijk zijn.

Maar ook voor de Antillianen en Arubanen in Nederland is het van belang goed geïnformeerd te worden wat de alternatieven zijn en wat ze kunnen inhouden. Zou de in Nederland wonende deel van onze bevolking niet het stemrecht kunnen krijgen om mede te bepalen wat onze staatkundige toekomst zal zijn?

Als wij meer dan tien jaar in Nederland hebben gewoond en terugkeren naar onze eilanden behouden wij het stemrecht in Nederland. Is er voldoende draagvlak voor het omgekeerde? Wat zal een wijziging van status ten opzichte van de Europese Unie en een veranderd statuut kunnen betekenen voor ons verblijf in Nederland? Bijvoorbeeld: zou een nieuwe status zodanige uitbreiding betekenen in de sociale wetgeving op onze eilanden (provinciegedachte?) dat een grote exodus (terug) kan worden verwacht?

OCaN-info zal in deze editie en in de komende veel aandacht besteden aan dit onderwerp en aan de activiteiten terzake van de stichting OCaN.

AANSLUITING ZOEKEN BIJ DE EUROPESE UNIE OF BANDEN AANHALEN MET HET WESTELIJK HALFROND

De maatschappelijke discussie rond de Europese integratie en de betekenis daarvan voor de Nederlandse Antillen en Aruba hebben de laatste tijd zich voornamelijk voltrokken rond thema's als de Ultraperifere gebieden (UPG) versus Landen en Gebieden Overzee (LGO). Het Koninkrijk bestaat uit Nederland, dat geografisch gezien in Europa ligt, terwijl de andere twee delen, Aruba en de Nederlandse Antillen in het Westelijk Halfrond gelegen zijn. In dit artikel wordt, gelet op het kort bestek, summier ingegaan op de geografische, economische en handelsrealiteit welke van belang zijn voor het voeren van een zinvolle discussie over de UPG en LGO om een juiste analyse te maken van de pro's en con's als het gaat over de keuze tussen Europa enerzijds en het Westelijk Halfrond anderzijds, zonder de pretentie te hebben volledig te zijn.

Gekozen handelsstrategie

Het Westelijk Halfrond is voor de Nederlandse Antillen en Aruba van oudsher belangrijker geweest dan de andere regio's in de wereld, voor wat betreft de economische- en handels- betrekkingen. Zelfs vóór de totstandkoming van het Statuut hadden de Overzeese Gebieden (Nederlandse Antillen en Aruba) toentertijd duidelijk gekozen voor een autonome economische handelen mede in verband met de naar de regio toe gerichte handelsstrategie. Als voorbeeld dient de tarievenonderhandelingen in het kader van de General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) tussen de Nederlandse Antillen met de Verenigde Staten en Canada in 1948 (Aruba is pas in 1986 uit het Antilliaanse staatsverband getreden). Vandaar dat de huidige artikelen 25 en 26 van het Statuut

bepalen, dat zowel Aruba als de Nederlandse Antillen een absoluut vetorecht hebben met betrekking tot het sluiten van economische en financiële overeenkomsten door het Koninkrijk der Nederlanden als het betreft hun belangen; dit geldt ook voor het opzeggen van dergelijke overeenkomsten.

Regionale en internationale handelsbetrekkingen

Volgens Alex Rosaria in zijn notitie "regionale handelsbetrekkingen in het Westelijk Halfrond: mogelijke implicaties voor de Nederlandse Antillen" (september 2003), blijft het Westelijk Halfrond verreweg het meest belangrijke handelsgebied voor de Nederlandse Antillen. Hij vervolgt door aan te geven, dat bijna 60% van de Antilliaanse handel wordt gedreven met het Westelijk Halfrond, terwijl Europa met 34% op de tweede plaats

komt. Verder is het interessant om op te merken, dat Nederland 27% van de handel van de Nederlandse Antillen voor zijn rekening neemt, terwijl dit 40% is voor wat betreft de VS. De wijze waarop vorm zal worden gegeven aan de samenwerking en verdere integratie op het Westelijk Halfrond zal dan ook in een hoge mate bepalend zijn voor de ontwikkelingen in de Nederlandse Antillen. Het behoeft daarom geen betoog, dat een UPG-status zowel voor de Antillen als voor Aruba economische gevolgen (o.a. extra heffingen vanuit EU, dus duurdere producten) zal hebben voor de consumptie- en kapitaalgoederen afkomstig van de Verenigde Staten van Amerika bij een Europese economische integratie, dus deel uitmaken van de gemeenschappelijke markt van de Europese Unie. Integratie in het Westelijk Halfrond ligt meer voor de

hand qua economische integratie, uitgaand van de reeds bestaande handelsstromen en versterkte economische betrekkingen in de regio voor meer dan vijftig jaar. Nederland als land van het Koninkrijk integreert zich verder in de Europese Unie sedert het ontstaan in 1957 als Europese regionale organisatie, terwijl de overige delen van het Koninkrijk in de Caribische regio hun economische en handelsbetrekkingen structureel in de loop der jaren gescheiden ontwikkelden van de Europese Unie. Aan de andere kant hebben de Caribische delen zich evenmin structureel en beleidsmatig doen integreren in de verschillende handelsblokken in de regio van het Westelijke Halfrond, ondanks de overwegend grote mate van economische autonome bevoegdheid en de reeds ontwikkelde handelsgerichte relaties met het Westelijke Halfrond.

Handelsblokken

Het Westelijk Halfrond kan in het algemeen worden onderverdeeld in een vijftal handelsblokken. Het gaat hierbij om de North American Free Trade Agreement (NAFTA), de Mercado Común del Sur (MERCOSUR), de Mercado Común de Centroamérica (MCCA), de Caribbean Community (CARICOM) en de Comunidad

Andina de Naciones (CAN). Er is een aantal landen in de regio, die niet tot een van deze groepen behoort doch losse relaties met deze handelsblokken onderhoudt. In al deze organisaties kan men de van oudsher grote invloed alsook het belang van de Verenigde Staten van Amerika niet verwaarlozen op de economische en politieke ontwikkelingen in het Westelijk Halfrond aan de ene kant en de nieuwe rol die de Europese Unie (EU) in deze regio tracht te veroveren aan de andere kant. Ook in de Europese Unie kan gesproken worden van de grote landen en kleine landen, niet alleen qua grote maar eveneens qua invloed en een niet te verwaarlozen onderlinge belangenstrijd. Tijdens de eerste 'Summit of the Americas' in 1994, waarbij 34 landen in het Westelijk Halfrond aanwezig waren om te starten met onderhandelingen over een verdrag inzake de Free Trade Area of the Americas (FTAA), is het streven van de oprichters van de FTAA in 2005 deze organisatie als de grootste vrijhandelszone ter wereld te maken met bijna 800 miljoen inwoners en een gezamenlijk BBP van 11 biljoen US dollar. Enkele werkterreinen van de FTAA zijn o.a. handel, diensten, markttoegang, investeringen, overheidsaanbestedingen, geschillenbeslechting,

landbouw, intellectuele eigendom, handelsdefensieve maatregelen (subsidies, antidumping en compenserende heffingen) en mededinging. De doelstellingen van de FTAA komen bijna overeen met die van de Europese Unie.

Slotopmerking

Concluderend zal men opmerken dat sedert het bestaan van het Statuut (1954) de Caribische delen van het Koninkrijk ruim 50 jaar geleden de politieke keuze hebben gemaakt om naast de Nederlandse nationaliteit en later het Europese burgerschap, niet te opteren voor het opgaan in een handelsblok doch te streven naar eigen belangen op het gebied van buitenlandse handel en economische betrekkingen. Hierdoor was het mogelijk – en is nog steeds zo – in de loop der jaren handelsbetrekkingen in de eigen omgeving te accentueren alsook daarbuiten succesvol economische relaties te ontplooiën zonder zich gebonden te voelen met Europa of het Westelijk Halfrond. Deze politiek gekozen handelsstrategie kan gekarakteriseerd worden als die van 'de niet-gebonden landen' in de wereld. Maar Nederland zou dit karakteriseren als van "twee walletjes eten", een Amerikaan zal dit beschouwen als "survival of the fittest".

Robert van der Hansz

DE TOEKOMSTIGE RELATIE MET DE EU

Deel I. Lezing Genootschap Nederland-Aruba

De toekomstige relatie tussen de overzeese gebiedsdelen van het Koninkrijk der Nederlanden en de Europese Unie staat de afgelopen maanden volop in de belangstelling. De eilanden hebben nu een preferentiële handelspositie als LGO-gebied. Teneinde verder te integreren binnen Europa kunnen de eilanden kiezen om volledig deel uit te maken van de Europese Unie als UPG-gebied of een bilaterale overeenkomst met de Europese Unie te sluiten. Welke status zal voor de overzeese gebiedsdelen in de toekomst de beste mogelijkheden tot ontwikkelingen op alle niveaus bieden? Over deze vraag buigen zich verschillende commissies met vertegenwoordigers van alle gebieden van het Koninkrijk. Ook bij lezingen en symposia is dit vraagstuk niet onaangeroerd gebleven. Het Genootschap Nederland-Aruba, het Antilliaans Netwerk en de Societas Iuridica Antilliana et Arubana hebben hier aandacht aan besteed en ook tijdens de Winternachten zijn de

toekomstige banden van de Nederlandse Antillen en Aruba met de Europese Unie speerpunt van debat geweest. In deze editie van de OCaN-info wordt kort stilgestaan bij de voordrachten en de debatten die tijdens de lezingen van het Genootschap Nederland-Aruba en het Antilliaans Netwerk aan bod zijn geweest. In dit eerste artikel zal de lezing van het Genootschap Nederland-Aruba aan de orde komen.

De lezing van het Genootschap Nederland-Aruba vond plaats in november 2003 in Nieuwspoor Den Haag. De sprekers die voor deze gelegenheid waren uitgenodigd waren mr Mito Croes, staatsrecht-jurist en voormalig Gevolmachtigde minister van Aruba, en mr Gerard van der Wal, advocaat en partner van Houthoff Buruma die als procesvertegenwoordiger betrokken is geweest bij verschillende rechtszaken voor het Europese Hof van Justitie te Luxemburg.

Croes voert zijn betoog op twee fronten. Ten eerste is hij voorstander van een versterkte Rijksregering. Hij schetst de ontwikkelingen binnen het Koninkrijk sinds de Tweede Wereldoorlog en komt tot de conclusie dat de Rijksregering niet naar behoren functioneert, daar de mogelijkheden die het Statuut en andere wetten bieden op Rijksniveau niet volledig worden benut. In de relatie tussen de Koninkrijksgebieden is een duidelijke driedeling te onderkennen tussen de Nederlandse Antillen, Aruba en Nederland. Een duidelijke positionering van de Rijksregering ontbreekt. Croes pleit voor het profileren van de Rijksregering op een zodanige wijze dat dit niet slechts een Nederlandse aangelegenheid is waar de overzeese gebiedsdelen slechts een marginale rol spelen. Een lange termijn visie op Rijksniveau is zeer belangrijk en de defensieve positie van de eilanden moet worden geconverteerd in een reactieve.

Het tweede niveau van zijn betoog concentreert zich op de toekomstige relatie met de Europese Unie van de overzeese gebiedsdelen. Croes is een duidelijke voorstander van de UPG-status. Bovenal probeert hij het aanwezige publiek en de betrokken bewindslieden te overtuigen dat het met name belangrijk is om een optie voor de eilanden te bedingen dat zij kunnen kiezen voor een UPG-status. Annexatie bij de Europese Unie is enkel mogelijk indien deze mogelijkheid door de Europese Unie zélf wordt geboden aan een land. Op dit moment staat deze mogelijkheid voor de overzeese gebiedsdelen van het Koninkrijk nog niet open. Om het debat over de te kiezen relatie met de Europese Unie geen theoretische en illusoire te maken, betoogt Croes, moeten de krachten gebundeld worden om deze optie veilig te stellen. Hij meent dat een wijziging van status van LGO naar UPG verschillende mogelijkheden voor de eilanden teweeg zal brengen die onder een LGO-status niet verwezenlijkt kunnen worden. Croes draagt verschillende argumenten aan maar concentreert zich vooral op het ontplooiingsniveau dat een dergelijke wijziging van status met zich mee zal brengen. Aruba investeert jaarlijks een gigantisch bedrag aan de hogere opleiding van Arubaanse studenten in het buitenland maar biedt geen arbeidsplaatsen op het niveau van deze studenten bij terugkomst. Croes meent dat met name op dit gebied veel voor een UPG-status te zeggen valt. Hij is van mening dat je niet van Arubanen kunt verwachten dat zij het levensniveau in Europa achterlaten om zich te vestigen op de eilanden waar dit niveau aanmerkelijk lager ligt, niet alleen voor wat betreft het per capita inkomen maar ook ten aanzien van concretere aspecten zoals het sociaal vangnet. Ook draagt Croes cijfers aan ter staving van zijn betoog. Hij illustreert de ontwikkeling op de UPG-landen. De cijfers tonen een sterke economische groei in de UPG-landen in de afgelopen twintig jaar met name als de ontwikkeling ten opzichte van de regio in aanmerking genomen wordt. De economische groei op Aruba staat stil en is ten opzichte van het Europese niveau gedaald met 10% procent. Ten aanzien van de Nederlandse Antillen ligt de groeipercentage

20% lager dan het Europese niveau. Gezien deze cijfers is het volgens Croes nu tijd om de bakens te verzetten en een lange termijn visie te ontwikkelen. Dit is het geëigende moment voor de Koninkrijksdelen om samen met een beleid voor de toekomst te komen, waarbij Croes pleit voor de keuze van een UPG-status.

Van der Wal is niet overtuigd van de noodzaak voor de keuze van een UPG-status. Hij is geen geduchte tegenstander van het verkennen van de mogelijkheden binnen de Europese Unie maar hij ziet niet in waarom dit een wijziging van status van LGO naar UPG dient te betekenen. Hij pleit voor een plenair en goed gevoerd debat over dit onderwerp waarbij ook op de nadelen van een UPG-status moet worden gewezen en waarbij de UPG-status niet alleen als "gouden bergen" moet worden afgeschilderd. Van der Wal is met name niet overtuigd van de subsidiëring en investeringen die de eilanden zouden krijgen na een wijziging van status zoals de voorstanders voorzien. Met name na de annexatie van de kandidaat-lidstaten van de Europese Unie zullen de mogelijkheden om te profiteren van investeringsfondsen en ander subsidie-regelingen eerder afnemen dan toenemen. Van der Wal gelooft bovenal niet in het vormen van een gemeenschappelijk front als Koninkrijk binnen EU-verband. Hij betoogt dat in het verleden is gebleken dat Nederland wijkt van een gemeenschappelijk standpunt, zodra het eigen belang van Nederland als land afwijkt van dat van het Koninkrijk als geheel. Hij bespeurt nu een geëngageerde opstelling van Nederland vóór de belangen van de eilanden in EU-verband, maar is bang dat zodra dit niet neer in Nederlands belang is dit gedrag zal wijzigen. Op dit moment is het in Nederlands belang om de Nederlandse bijdrage voor de Europese Unie zoveel mogelijk te beperken. Volgens Van der Wal strookt dit niet met het verzoeken voor toekenning van subsidies en investerings-mogelijkheden voor de eilanden als zij een UPG-gebied worden. Zal Nederland zich dan inzetten voor de eilanden ter verkrijgen van subsidies van de EU? Van der Wal waagt het dit te betwijfelen, zeker indien de kleine invloed die Nederland zélf binnen de EU heeft in acht wordt

genomen. Dit soort vraagstukken zet hem ertoe vraagtekens te plaatsen bij de rooskleurige voorstelling van de mogelijkheden die de keuze voor een UPG-status met zich mee zou brengen. Hij mist in deze eenzijdige keuze vóór UPG de afweging van geopolitieke gevolgen -met name de relatie met de Verenigde Staten- en andere aspecten die onbelicht blijven. Ook is hij er niet van overtuigd dat de LGO een aflopende zaak is. Hij geeft toe dat de mogelijkheden binnen het LGO-regime beperkt zijn, zoals de uitspraken van het Europese Hof met betrekking tot rijst- en suikervervoer vanuit de Nederlandse Antillen en Aruba hebben uitgewezen. Evenwel staan de mogelijkheden die recent in het nieuwe LGO-besluit zijn verankerd voor een aantal jaar vast.

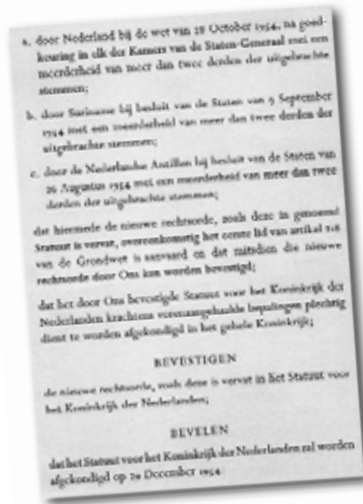
De eilanden zouden zich op deze mogelijkheden kunnen concentreren om de LGO-status volledig te benutten hetgeen tot nu toe ten aanzien van gezondheidszorg, onderwijs en verkeer niet het geval is geweest. Daarnaast werpt de LGO-status op de andere LGO-gebieden zijn vruchten af en is de inzet van deze landen tot behoud van de status groot. Van der Wal ziet hierin geen reden om de LGO als status af te serveren. Een UPG-status betekent volgens hem niets meer en niets minder dan dat je deelgebied van de Europese Unie wordt. De Europese Raad heeft de mogelijkheid om uitzondering te maken voor bepaalde deelgebieden om bepaalde regelgeving niet in acht te hoeven nemen of preferentiële behandeling toe te kennen. Deze uitzonderingen moeten per geval worden bekeken, van tevoren valt volgens hem dus niet zonder meer te zeggen of en hoeveel voordeel de UPG-status de eilanden zal toebrengen. Een wijziging van status zal in ieder geval véél plichten met zich meebrengen, met name op fiscaal gebied, terwijl de voordelen

onduidelijk zijn. Van der Wal pleit voor het niet te lichtvaardig omgaan voor een keus voor de UPG-status enkel gebaseerd op de voordelen die dit met zich zou kunnen meebrengen.

De discussie centreerde zich op de onbenutte mogelijkheden van de LGO en de vraag in hoeverre de steun van Nederland bij het lobbyen

voor de eilanden een constante factor zal zijn. Uit de discussie kwam naar voren dat Nederland zich nu al heeft ingezet voor het verkrijgen van een optie tot keuze van de UPG-status maar dat de eilanden nog geen eenduidig geluid hieromtrent hebben laten horen. Croes blijft de mening toegedaan dat de LGO geen “stabiele” rechten met zich meebrengt omdat deze continue worden uitgehold als gebruik wordt gemaakt van de geboden mogelijkheden. Van der Wal wijst op de mogelijkheden ten aanzien van de Europese fondsen en andere vormen van samenwerking die nog

onontgonnen gebieden zijn. Daarnaast kwam de vraag naar voren of de keuze voor een andere status vanzelfsprekend met zich meebrengt dat wijzigingen in het Statuut plaats zullen moeten vinden. De meningen hierover zijn verdeeld. Aangezien de Europese Commissie zich niet mengt in de banden die de leden onderhouden met hun voormalige koloniën menen sommigen, waaronder Croes, dat niet aan het Statuut getornd hoeft te worden. Anderen, waaronder Van der Wal, menen dat een beperkte autonomie dat de keuze voor UPG met zich meebrengt onlosmakelijk verbonden is met de relaties binnen het Koninkrijk en dat het Statuut dus wijzigingen zal moeten ondervinden. Ook is naar voren gekomen dat de procedure tot volledig onafhankelijkheid van de eilanden naar alle waarschijnlijkheid met een LGO-status beter te verwezenlijken is dan in het geval dat de eilanden een UPG-status hebben.

Het Statuut

DE TOEKOMSTIGE RELATIE MET DE EU

Deel II: Bijeenkomst Antilliaans Netwerk

In januari was de bijeenkomst van het Antilliaans Netwerk geënt op de toekomstige relatie van de Nederlandse Antillen en Aruba met de Europese Unie. Voor deze gelegenheid hebben drs. Frans Timmermans, mr Mito Croes en ir Gilbert Wawoe kort hun standpunt kunnen toelichten waarna er ruimte was voor vragen vanuit de zaal. Wawoe, lid van de Raad van State, kreeg als eerste de gelegenheid om het woord te voeren. Hij is een voorstander van de UPG-status en wijst daarbij op het Europees aspiratieniveau die de Antillen willen behouden. De stabiliteit en rechtszekerheid die het zijn van een UPG-gebied met zich meebrengt zijn voor hem redenen om voor deze status te pleiten. Daarnaast wijst hij op de verkeerde veronderstellingen die bestaan ten opzichte van het overnemen van de "acquis communautaire", het geheel aan Europese regelgeving en jurisprudentie. Ten eerste is het volledige "acquis" in het Nederlands voorhanden waardoor de bronnen direct toegankelijk zijn voor de Antillen. Daarnaast betreft het "acquis" voor een groot deel regels inzake de landbouw die door de eilanden niet hoeven te worden geïmplementeerd, simpelweg omdat wij geen landbouw van omvang kennen. Wawoe wijst op het zelfbeschikkingsrecht van de eilanden bij het kiezen voor een status binnen de Europese Unie en de Nederlandse steun die hierbij nodig is. "Nos tawatin suerte" dat Nederland de mogelijkheden faciliteert om de keuze voor een andere status binnen de Europese Unie mogelijk te maken. Daarnaast vraagt hij voor enige reflectie ten aanzien van het bestuur en beheer van de eilanden zélf. Zijn vraag aan het publiek, "Wat hebben wij de afgelopen vijftig jaar aan

credit opgebouwd dat we nog meer vrijheid mogen en aanspraak mogen maken op een nog grotere autonomie?"

Timmermans, Tweede kamerlid namens de PvdA en lid van de Europese Conventie Commissie, vervolgt de discussieavond met het reflecteren op de rol die Nederland speelt bij de keuze voor een andere EU-status en zal spelen als de Antillen en Aruba deel uitmaken van de Europese Unie. Binnen de Europese Unie zullen de eilanden namelijk geen apart stemrecht krijgen. Ze worden UPG-gebied van de Europese Unie maar blijven gebiedsdelen van het Nederlands Koninkrijk. Tenzij een nieuwe vertegenwoordigingssysteem wordt vastgelegd zal het Nederland zijn die binnen EU-verband namens alle gebiedsdelen van het

Koninkrijk zal onderhandelen en ondertekenen. De Nederlandse Antillen en Aruba moeten bij het kiezen voor een hechtere relatie met de Europese Unie dit niet uit het oog verliezen. Daarnaast wijst Timmermans erop dat bij het worden van een UPG-gebied alle Europese wetgeving van kracht wordt. Pas in tweede instantie en na onderhandelingen wordt

duidelijk op welke niveaus de Antillen en Aruba een uitzonderingspositie zullen krijgen. Uit ervaring weet hij dat Cyprus bijvoorbeeld veel concessies heeft moeten doen op het gebied van de offshore en de geheimhouding van

Het Statuut

banken. Dit soort gevolgen moeten goed in aanmerking worden genomen bij het kiezen voor een bepaalde status. Hij meent dat vanuit Den Haag ook meer toezicht zal komen indien de eilanden voor een UPG-status kiezen omdat Nederland verantwoordelijk zal zijn voor de implementatie van Europese regelgeving op de eilanden. Ook durft Timmermans te tornen aan het heil van de structuurfondsen. De nieuwe Europese kandidaat-lidstaten zijn zeer arm terwijl in Europa geluiden voor bezuinigingen opgaan. Nederland zelf wenst minder bij te dragen aan Europa. Al deze factoren in acht nemend zal het niet vanzelfsprekend zo zijn dat Aruba en de Nederlandse Antillen net zoveel aanspraak kunnen maken op subsidies en de Europese structuurfondsen als de bestaande UPG-gebieden hebben gehad.

Tóch is Timmermans géén tegenstander van de keuze voor een UPG-status. Gezien de druk van de Wereldhandelsorganisatie en de Verenigde Naties ten aanzien van preferentiële handelsposities, meent hij dat de LGO een aflopende zaak is. Dit zet de Antillen en Aruba voor de positie om in de toekomst voor een andere EU-status te “moeten” kiezen. Een bilaterale status is volgens hem het meest nastrevenswaardig maar gelijk ook het minst haalbare. UPG is dus niet het minst wenselijke maar hij wil echter laten weerklinken dat het niet enkel voordelen maar ook veel verplichtingen en veel wijzigingen met zich mee zal brengen. De eilanden moeten helder voor ogen hebben wát ze willen, daar een andere EU-status vele –sommige nog onduidelijke– implicaties met zich mee zal brengen. Als laatste is Croes aan het woord. Hij begint zijn betoog met een duidelijke stellingname: “willen wij tweederangsburgers blijven of willen we hier een andere en heldere invulling aan geven?”. Hij wil gelijk afdoen met de “horrorstories” die bestaan ten opzichte van de acquis. Sommigen menen dat de offshore verdwijnt, dat het Arubaanse laboratorium gesaneerd moet worden en dat de opbouw naar een EU niveau zeer duur zal zijn terwijl de eilanden geen aanspraak zullen kunnen gaan maken op de Europese structuurfondsen.

Croes betoogt dat dit niet waar is. Ook na de annexatie van de nieuwe lidstaten zullen de eilanden onder de tax van 75% vallen, hetgeen nodig is om in aanmerking te komen voor de structuurfondsen. Ten aanzien van de acquis wijst hij erop dat veel Europese wetgeving al in de Arubaanse fiscale en bedrijfsrecht regelingen doorsijpelt. Volledige implementering van Europese regelgeving op gebieden die tot het Koninkrijksbeleid horen is al een realiteit op de eilanden. De situatie die nu is ontstaan is dus dat de eilanden als LGO niet alle vruchten kunnen plukken van de Europese Unie terwijl zij –via Koninkrijksbeleid en andere overgenomen regelgeving– wel véél Europese verplichtingen hebben.

De eilanden moeten eenduidig uitspreken welk niveau zij ambiëren. Indien wij een Europees aspiratieniveau willen behouden is de keuze voor verdere integratie in Europa het meest logische. Croes wil vooral benadrukken dat de EU niet alleen commercieel beleid impliceert maar ook op andere gebieden belangrijk is zoals de sociale voorzieningen en de beginselen van behoorlijk bestuur onder vele anderen. Een gemeenschappelijk beleid van het Koninkrijk met een heldere toekomstvisie is datgene wat vereist is. Op dit moment is de kans om te beraden hoe wij als Koninkrijksdelen met elkaar om willen gaan in de toekomst, zodat het belang van alle delen van het Koninkrijk nagestreefd kan worden.

Vanuit de zaal kwamen veel vragen ten aanzien van de inhoud van de verschillende mogelijkheden bij het integreren in de EU. Ook kwamen vragen ten aanzien van de inhoud en reikwijdte van bevoegdheid van de Rijksregering. Daar de bijeenkomst drukbezocht was vond er geen inhoudelijke discussie tussen het aanwezige publiek zelf plaats. Er was echter voldoende gelegenheid om het standpunt van de panelleden uitgelegd te krijgen en de verschillende opties LGO, UPG en de bilaterale overeenkomst helder voor ogen te krijgen. Onder het genot van een borrel ging de discussie tot laat in de avond door.

Zayènne Laclé

SCHULDENPROBLEMATIEK

Het onderwerp rond de schuldenproblematiek staat in de maatschappelijke en politieke belangstelling. De man op de straat wijt deze problematiek aan de euro. Hoe zit het nu in werkelijkheid? Het aantal huishoudens met een minimum inkomen is in de afgelopen tien jaar afgenomen.

De belastingherziening is hier oorzaak van. In 2003 echter vindt er een kentering plaats door een aantal fiscale maatregelen en de stijging van de nominale ziektekostenpremie's. Het aantal huishoudens dat te kampen heeft met een inkomensachteruitgang vanwege de toename van de werkloosheid is in de eerste helft van 2003 met 50 procent toegenomen.

Niet alleen bijstandsgerechtigden maar ook werkenden en AOW-ers zijn getroffen. Deze beweging zet zich door in 2004. Het aantal 'arme' huishoudens zal toenemen tot 11 procent in vergelijking met 2001 toen de toename 9,8 procent betrof. Armoede betekent gebrek aan geld.

Het inkomen dat een huishouden kan besteden is de belangrijkste doch niet de enige indicator voor armoede. Ook het langdurig in een lage inkomenspositie verkeren en moeite hebben om rond te komen speelt een rol. Overigens, niet iedereen die in

zo'n situatie verkeert wordt op dezelfde manier getroffen door armoede en niet iedereen met een laag inkomen maakt schulden.

In 2000 had 21 procent van de huishoudens met de laagste inkomensgrens meer schulden

kredieten als de hoogte van de schulden is toegenomen.

Huishoudens met een laag inkomen maken relatief vaker gebruik van leningen waar geen grondig onderzoek naar de inkomenspositie aan te pas komt zoals dat het geval is bij

Weg naar hulpverlening vaak onvoldoende bekend.

dan bezittingen.

Het hebben van schulden is niet voorbehouden aan mensen in de lage inkomenscategorie alleen. Praktisch iedereen heeft schulden, alleen is de etikettering verschillend. Een hypotheek op een huis is een schuld, maar een 'positieve' schuld. Wanneer je meer schulden dan bezittingen hebt is er sprake van een negatief vermogen.

Het aandeel lage inkomens met een negatief vermogen komt relatief vaak voor bij eenoudergezinnen met een laag inkomen. Het gaat om 4 van de 10 huishoudens die meer schulden dan bezittingen hebben. Deze schulden betroffen negatieve banksaldo's en consumptieve kredieten. De schulden worden veelal aangegaan om de bestedingsruimte te vergroten. Zowel het aantal

postorderbedrijven of voor een negatief banksaldo. Deze groep leent ook vaak bij familie of kennissen. Gebleken is dat deze groep ook langer in de schulden blijft zitten en terugbetaling hen zwaar valt. De combinatie laag inkomen met schulden is dan ook funest.

Uit de praktijk blijkt dat de kans op nog meer financiële problemen vergroot wordt wanneer de besteedbare ruimte van huishoudens beperkt wordt door terugbetaling van schulden. Schulden leiden tot nog meer beperking in je mogelijkheden voor de vervulling van de 'normale' levensbehoeftes. Het probleem is groot en er is veel verborgen armoede: kinderen die zonder eten naar school gaan en ouders die in een wespennest terecht zijn gekomen en uit schaamte niet op tijd stappen ondernemen,

zo stelt een medewerker van Stichting Interculturele Dienstverlening Amsterdam (STIDA) die alleen in het stadsdeel Zuidoost opereert. In 2002 hebben 1.399 mensen gebruikgemaakt van de diensten van STIDA. Een derde deel van de klanten zijn Antillianen en Arubanen. Zij vormen samen met de Surinamers de grootste groep. Behalve mensen met een laag inkomen, veelal eenoudergezinnen, vormen senioren en jongeren een groep die steeds meer in de problemen geraakt. Zij zijn ook niet altijd op de hoogte van de inkomensondersteunende voorzieningen die er zijn. Enkele factoren die een rol spelen: anders dan op de Antillen of Aruba hebben mensen in Nederland het recht om 'rood' te staan. Het lenen van geld wordt je aangeboden via de media en sommige winkels en postorderbedrijven 'helpen' je bij de complete inrichting van je huis. Verder

zijn er nog te veel Antillianen en Arubanen die in de winter tropische temperaturen in huis hebben en die de waarde van energie niet kennen. Met gemak is er telefonisch contact met de familie overzee. De ervaring leert dat deze groep Antillianen en Arubanen er geen huishoudboekje op nahoudt en daardoor geen zicht hebben op hun werkelijke, maandelijkse vaste lasten en uitgaven. Wanneer men geen uitweg ziet, gaat men bezuinigen op de huur, energie of ziektekostenpremie. Met alle gevolgen van dien. Zij hebben aan het eind van hun geld altijd een stukje maand over. Bovendien is gebleken dat met de invoering van de euro men de illusie heeft dat alles goedkoper is en men wordt verleid tot meer of duurdere aankopen. Nog niet iedereen kan de waarde van de euro goed inschatten. De nieuwkomers worden niet op de juiste wijze voorgelicht door familie of vrienden over

valkuilen. Nog te vaak zoekt men de hulpverlening pas op wanneer er een woning-uitzetting of afsluiting van gas dreigt. Voordat het zover is, steekt men de kop in het zand. Om te voorkomen dat steeds meer mensen in de problemen geraken is het tijdig signaleren van betalingsproblemen en het aanbieden van een betalingsregeling en een strenge incasso, elementen van een nieuw preventief beleid dat momenteel vooral door woningcorporaties wordt gevoerd. Het aantal uitzettingen is mede daardoor dan ook afgenomen. Ook schuldhelpverleningstrajecten en budgetteringscursussen behoren veelvuldig tot het aanbod. Wanneer dit alles niet helpt, dan is er nog de wettelijke schuldsanering: de WSNP. In ons volgende editie gaan wij hier uitgebreid op in.

Jenny Pourier

**OCAN IS NU OOK ON LINE
TE BEZOEKEN!**

www.ocan.nl

VOORAANKONDIGING ACTIVITEITEN IN VERBAND MET ONZE STAATKUNDIGE TOEKOMST

Op 15 december 2004 bestaat het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden 50 jaar. Een heuglijk feit. Maar het Statuut staat onder druk door de nieuwe Grondwet voor de Europese Unie.

Vaststelling van de nieuwe grondwet heeft gevolgen voor de relatie tussen de Nederlandse Antillen, Aruba en Nederland. Weinigen zijn goed op de hoogte van de vele aspecten van de relatie tussen de Koninkrijksgebieden en in staat de inhoud van het Statuut te overzien. In de discussie over de toekomst van het Statuut lopen juridische, economische, politieke en ook emotionele argumenten door elkaar heen.

OCaN ziet het als haar taak om aan deze discussie mede vorm te geven en vanuit verschillende invalshoeken voor een onderbouwde en evenwichtige meningsvorming te zorgen. Expertmeetings zijn een goed middel om tot een onderbouwde visie te komen. Daarnaast wil OCaN door middel van een aantal open informatiebijeenkomsten de discussie verbreden door inbreng van wat er leeft onder de Antillianen en Arubanen in Nederland. Het is dus de bedoeling om zowel de hier wonende Antillianen en Arubanen als geïnteresseerde Nederlanders te bereiken. In het congres op 18 september worden met een groot publiek van belanghebbenden en deskundigen alle resultaten en zienswijzen gepresenteerd en gecombineerd.

Informatiebijeenkomsten

De open informatiemiddagen vinden plaats op zaterdag 17 april in de Eenhoorn in Amersfoort en 15 mei in Holliday Inn hotel in Eindhoven. Aanvang: 14.00 uur. Entree: gratis.

Het doel is informatieverschaffing en meningsvorming. Een aantal experts zal een inleiding houden over de voor- en nadelen van de verschillende samenwerkingsvormen (Statuut, LGO, UPG) in de nieuwe EU voor de Antillen en Aruba, waarna er ruimte is voor discussie. De middag wordt informeel afgesloten.

Expertmeetings

Eind augustus vindt de eerste expertmeeting plaats met een aantal deskundigen. De resultaten worden vastgelegd in een publicatie die voor het congres beschikbaar is.

In de tweede expertmeeting becommentariëren de experts de resultaten en zienswijzen uit het congres.

Congres

Het Congres vindt plaats op zaterdag 18 september en start vanaf 11.00 uur. Locatie: de Eenhoorn in Amersfoort. Entree: gratis. Verschillende gastsprekers geven hun visie, er is een paneldiscussie en belangstellenden en deskundigen zijn welkom om kennis te nemen van alle resultaten en zienswijzen. In workshops kan men met elkaar in discussie gaan.

De resultaten van de expertmeetings, de discussies en het congres worden gebundeld en breed verspreid en daarna door OCaN ingebracht in de publieke discussie en in de politieke besluitvorming. Al deze activiteiten samen moeten leiden tot een beter begrip en tot een onderbouwde visie op de toekomst van ons Koninkrijk in de Antilliaanse-Arubaanse gemeenschap en in de Nederlandse samenleving als geheel.

We vragen u alvast deze datums te reserveren in uw agenda. Nadere informatie over de programma's ontvangt u zo spoedig mogelijk of is te vinden op onze website: www.ocan.nl.

Geneviève Wientjes

INBURGERINGSPLICHT VOOR ANTILLIAANSE EN ARUBAANSE OUDKOMERS

In februari jl. is de Contourennota 'Herziening van het Inburgeringstelsel' aan OCaN voorgelegd met het verzoek om commentaar aan minister mw. drs. M.C.F. Verdonk (Vreemdelingenzaken en Integratie). In de nota is aangekondigd dat een inburgeringsplicht gaat gelden voor iedere buiten Nederland geboren vreemdeling of (genaturaliseerde) Nederlander die voor de inwerkingtreding van de nieuwe Wet Inburgering Nederland naar Nederland is gekomen en nog niet is ingeburgerd. In dat verband vraagt OCaN zich af of en, zo ja, in hoeverre het opleggen van de inburgeringsplicht aan en het moeten afleggen van een examen door Antilliaanse en Arubaanse oudkomers in zijn algemeenheid op gespannen voet staat met het internationaal recht, het Statuut en de Nederlandse Grondwet. Ter beantwoording van deze vragen en om een onafhankelijk deskundige opinie te verkrijgen in opgemelde problematiek heeft OCaN prof. mr. P.J.I.N. de Waart (emeritus hoogleraar volkenrecht) om advies gevraagd.

Nieuwe wet

De nieuwe wet vervangt de bestaande wet uit 1998, de zgn. Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN). Al degenen, die onder deze nieuwe wet gaan vallen moeten met een succesvol afgelegd inburgeringsexamen kunnen aantonen dat zij ingeburgerd zijn, tenzij zij voor vrijstelling in aanmerking komen, bijvoorbeeld op grond van een diploma, dat vergelijkbaar is met het inburgeringsdiploma.

De consequentie van dit voorstel is onder meer dat een aantal allochtone kamerleden, burgermeesters, wethouders en de gevolmachtigde ministers van Aruba en de Antillen ook een inburgeringsexamen moeten doen voordat zij het keurmerk van goede inburgering krijgen; in ieder geval zullen zij zich moeten melden bij het inburgeringsloket. Het opleggen van een inburgerings-

ingsplicht voor oudkomers, die langere tijd in Nederland verblijven heeft financiële gevolgen voor deze groep Antillianen en Arubanen in Nederland. Zij dienen zelf de kosten te dragen voor de verplichte opleiding en het staats-examen, waarvan restitutie mogelijk is voor een gedeelte van de kosten. Wie een uitkering geniet kan in aanmerking komen voor een kredietfaciliteit. Degene, die niet binnen vijf jaar is geslaagd voor het inburgeringsexamen krijgt een bestuurlijke boete opgelegd, waarvan de hoogte afhankelijk is van het inkomen.

Vraagstelling en toetsing

OCaN vraagt zich af of en, zo ja, in welke mate het opleggen van de inburgeringsplicht en het daaraan verbonden staats-examen af te leggen door Antilliaanse en Arubaanse oudkomers in overeenstem-

ming is met het internationaal recht, het Statuut en de Nederlandse Grondwet. OCaN acht het antwoord op deze vragen van belang omdat de inburgeringsverplichting door de Antilliaanse en Arubaanse oudkomers (Caribische Nederlanders), die al geruime tijd in Nederland verblijven en zich geïntegreerd voelen, als vernederend kan worden ervaren. Ook als zij met succes een beroep kunnen doen op een of meer vrijstellingen voor het inburgeringsexamen, kunnen zij zich niettemin achtergesteld gaan voelen bij de Europese Nederlanders, die in Nederland zijn geboren. OCaN stelt in dit verband vraagtekens bij de terugwerkende kracht zonder tijdslimiet van de nieuwe wet. De Waart heeft met betrekking tot de onderhavige problematiek desgevraagd een advies uitgebracht aan OCaN. Voor wat de internationale

verdragen betreft heeft hij het gelijkheidsbeginsel en het respect voor het gezinsleven aangehaald in het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EVRM), alsook het Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (VBPR). Verder heeft hij in een ander verband het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten (ESOCUL Verdrag) aangehaald om aan te geven, dat er sprake is van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor alle Nederlanders in de landen van het Koninkrijk in tegenstelling tot de eigen bevoegdheid van de afzonderlijke landen met betrekking tot toelating en uitzetting.

Met betrekking tot het Statuut is verwezen naar de toezicht door het Koninkrijk op de algemene regelen omtrent toelating en uitzetting. Artikel 3 onder f en g van het Statuut biedt voldoende ruimte voor een overleg tussen de landen van het Koninkrijk over de inburgeringsplicht voor oudkomers in Nederland van Antilliaanse en Arubaanse afkomst.

Verder heeft hij de Nederlandse grondrechten aangehaald in verband met de benoembaarheid in openbare dienst door oudkomers alsook het bezitten van het passieve

en actieve kiesrecht. Neem bijvoorbeeld zij, die in de Tweede Kamer zitting hebben en anderen in andere functies als burgemeester en gemeenteraadsliden etc.

het betalen van een administratieve boete. Een andere kritische lezer zal zich dan afvragen bij het wél behalen van een inburgeringsexamen of en in hoeverre krijgt betrokkene

Zal de Nederlandse samenleving de ingeburgerde vreemdeling als volwaardige burger accepteren.

Als conclusie stelt hij de vraag aan de orde of het inburgeringsexamen uitsluitend of overwegend een bewijs is van geslaagde integratie van nieuwkomers en oudkomers dan wel een middel tot selectie aan de poort of voor het geven van een verblijfsvergunning dan wel toestemming tot naturalisatie. Antillianen en Arubanen hebben geen verblijfsvergunning nodig of behoeven evenmin genaturaliseerd te worden. Hoe verhoudt zich dan de strekking van deze wettelijke maatregel tot de inburgering van Antillianen en Arubanen?

Tot slot

De kritische lezer zal zich de vraag kunnen stellen, wat is dan het doel om te betalen voor een door de overheid verplicht gesteld inburgeringsexamen en bij het niet succesvol behalen daarvan eveneens

een baan overeenkomstig zijn opleiding en diploma of een fatsoenlijke woning. En of hij dan geaccepteerd wordt als volwaardige burger door de Nederlandse samenleving in zijn geheel. De meest sombere lezer zal dan reageren op al deze vragen en opmerkingen, door zich te troosten met de bewering, dat niet alleen de Antillianen en Arubanen (Caribische Nederlanders) door invoering van deze nieuwe wet de Nederlandse staatskas zullen spekken met geld (cursusgeld en boetes), doch ook alle vreemdelingen van andere nationaliteiten, zowel nieuwkomers en oudkomers hieraan zullen meebetalen; er is kennelijk een nieuwe potentiële gat in de financiële markt ontdekt binnen het kader van overheidsbezuinigingen !!

Robert van der Hansz

DIREKSHÓN-PROJECTEN: STAND VAN ZAKEN

In OCaN-info van maart en december vorig jaar berichtten wij reeds over de woon- en begeleidingsexperimenten voor jonge Antilliaanse, laagopgeleide nieuwkomers in Breda, Den Haag, Den Helder, Dordrecht, Eindhoven, Groningen, Schiedam en Tilburg, genaamd Direkshón!. De experimenten hebben tot doel een betere start te realiseren voor kansarme jongeren en moeders uit de Antillen in hun nieuwe samenleving.

Wat is de stand van zaken in de overige steden? Hoe zijn de projecten georganiseerd? Een inventarisatie langs onderstaande steden leverde het volgende beeld op.

Un Bon Fundeshi, (Een Goede Basis, Amsterdam)

De gemeente Amsterdam wil in de komende drie jaar aan 70 jongeren een woonbegeleidingstraject aanbieden, op 34 woonplekken verdeeld over de stad. Het gaat hier in ieder geval om de first offenders (zij die voor het eerst in aanraking met de politie komen), de voortijdig schoolverlaters en tienermoeders. De bedoeling is, dat de komende jaren bestaande instellingen kennis en ervaring op gaan doen in het werken met Antilliaanse jongeren en aan het eind van het project daadwerkelijk deze groep kunnen gaan bedienen. Een Antilliaans netwerk wordt ontwikkeld door het Strategisch Antilliaans Beraad Sabana, dat jongeren moet informeren over de mogelijkheden van bestaande hulpverlening. De effectieve start van het project is nog onbekend.

Cohar Opvang Antillianen, (Rotterdam)

Cohar, opvangorganisatie voor asielzoekers en jongeren, is begin dit jaar gestart en moet in totaal 32 deelnemers gaan begeleiden. Samenwerkingspartners zijn Ruman Grandi, Bon Consult en Maatschappelijk Werk Hoogvliet. De deelnemers tot nu toe zijn een paar jaar in Nederland en hebben geen eigen huisvesting. Zij hebben afspraken gemaakt over een werk- of scholingstraject. Maximaal twee jaar kunnen de deelnemers verblijven op een woonplek, waarna ze een nieuwe woning krijgen toegewezen. De

bedoeling is om het project permanent in te passen in het bestaande jongerenopvang. Het project duurt tot en met 2006.

Flexus, (Rotterdam)

De jeugdhulpverleningsorganisatie Flexus wil de komende drie jaar zestig Antilliaanse jongeren begeleiden door middel van een intensief programma op alle leefterreinen, waarbij het netwerk van de jongere centraal staat: alle positieve contacten - van nu en uit het verleden - van de jongere wordt bijeengeroepen en bestendigd als ondersteuning voor de jongere. Het project start eind april voor jongeren die recent in Nederland zijn gearriveerd en voor tienermoeders. De Antilliaanse deelnemers worden in gemengde groepen geplaatst in een driekamerwoning en zullen door twee professionele Antilliaanse coaches worden begeleid. Deelnemers kunnen zich melden bij Flexus. Antilliaanse samenwerkingspartner voor Flexus is SWA Rotterdam.

Entrada, (Toegang, Nijmegen)

Nijmegen hanteert het concept van de 'magic mix': de deelnemers van een driekamerwoning bestaan uit een probleemjongere, een werkende jongere en een student. Deze laatste twee fungeren als mentor, als buddy, dan wel als rolmodel voor de probleemjongere. Entrada wil twaalf woningen constant in gebruik hebben. Binnenkort wordt duidelijk welke organisatie de woonbegeleiding gaat aanbieden. Een nieuwe,

actieve Antilliaanse organisatie Culture Tree, die kunst- en cultuuractiviteiten organiseert voor Antillianen in de wijken, krijgt een adviesfunctie in het project Entrada.

Nos pa Nos, (Lelystad)

De gemeente Lelystad wil met haar project Nos pa Nos de komende drie jaar in totaal twintig jongeren en tienermoeders opvangen. Er zijn twaalf woonplekken gereserveerd, waarvan nu tien zijn bezet. Het Leger des Heils (LdH) is belast met de woonbegeleiding, waarbij iedere deelnemer gekoppeld wordt aan een persoonlijke hulpverlener en een vrijwilliger die de meer praktische zaken verzorgt. Medianet Kalbas (Radio Trupial) heeft een belangrijke advies- en monitoringsfunctie en geeft ook informatie aan de Antillianen en Arubanen over het project. Voortzetting van het project na drie jaar is afhankelijk van het succes en de behoefte.

Un Stap Dilanti, (Een Stap Vooruit, Zwolle)

Begin maart is in Zwolle het project Un Stap Dilanti (een stap vooruit) gestart. In nauwe samenwerking met de Antilliaanse zelforganisatie Nos Union wil Zwolle de komende drie jaar twintig jongeren begeleiden. Ook hier verzorgt het Leger des Heils de opvang en coaching. Maatschappelijke instellingen kunnen informatie en advies krijgen over de Antilliaanse doelgroep van een ingehuurde Antilliaanse VIP en van Antilliaanse sleutelpersonen, werkzaam bij de Stedelijke Welzijnsdienst. Met Un Stap Dilanti wil de gemeente Zwolle gemarginaliseerde jongeren in beeld krijgen en bereiken met hulpverlening.

Amersfoort

De Stichting Bureau Vluchtelingenwerk en Nieuwkomers (BVN) wil de komende drie jaar 20 tot 25 jongeren laten deelnemen aan een woonbegeleidingsproject. Er zijn tien woonplekken. Het gaat om het bieden van een

woonplek aan jongeren die vrij recent in Nederland zijn en geen eigen huisvesting hebben. De aanmelding geschiedt via de Antilliaanse zelforganisaties AANTA en Sentro di Ban Topa en via de reeds lopende projecten voor Antillianen, waaronder het project "Antillianen aan het Werk". De inbedding vormt een van de moeilijkste punten en is nog niet geregeld. De tien deelnemers worden op dit moment begeleid door een Antilliaanse vrouwelijke coach bij het uitzetten van trajecten naar scholing of werk.

Un Kas Kaluroso (Een Warm Thuis, Almere)

De komende drie jaar hoopt Almere 72 risicojongeren en tienermoeders op te kunnen vangen met 24 woonplekken. Tienermoeders worden opgevangen en begeleid door het Leger des Heils, terwijl stichting Kionda, een organisatie voor alleenstaande minderjarige asielzoekers, dit voor de jongeren verzorgt. De intake en toeleiding naar scholing en werk is in handen van het stimuleringsproject "Un kaso di Balansa". Een "Reflexiegroep Antillianen" doet dienst als klankbordgroep voor de gemeente. Eind maart moet "Un Kas Kaluroso" van start gaan.

Ten slotte

Initiatieven worden op dit moment ontplooid in de gemeenten Leeuwarden en Terneuzen. Er is financieel nog ruimte voor nieuwe aanvragen, die tot uiterlijk oktober 2004 kunnen worden ingediend. In een volgend artikel over de Direkshón projecten zullen de geboekte resultaten centraal staan.

In de tussentijd kunt u up to date informatie over de projecten vinden op www.direkshon.nl. Eerdere artikelen in OCaN-info over de projecten treft u op www.ocan.nl.

Marnix Arendshorst

STAND VAN ZAKEN MENTORENPROJECT

In vorige edities van OCaN-info is reeds verteld over het verzoek dat een paar jaar geleden door de toenmalige minister belast met het minderhedenbeleid Roger van Boxtel aan OCaN werd gedaan om te komen tot een mentorenproject waarbij door gerichte begeleiding een bijdrage kan worden geleverd aan de vermindering van criminaliteit onder Antilliaanse randgroepjongeren.

Het heeft enige tijd geduurd, maar eindelijk is het zover dat er een begin gemaakt kan worden met het scheppen van de voorwaarden waardoor de coaching en mentoring van onze jeugdige nieuwkomers een maximum aan positief resultaat zal kunnen opleveren.

Van minister Rita Verdonk is vernomen dat het integrale mentorenproject zoals in eerste instantie door OCaN was voorgesteld niet gehonoreerd kan worden gezien de noodzaak tot grote bezuinigingen bij de overheid. OCaN stelde toen voor om te komen met een pilot-project waarbij een 50-tal coaches en mentoren, waarvan een aantal reeds als zodanig werkzaam zijn, een (aanvullende) opleiding zullen krijgen specifiek gericht op de begeleiding van onze jongerengroep. De kennis van onze cultuur en de achtergrond van onze jongeren die veelal komen uit een armoede situatie is daarbij een belangrijk gegeven. Geput zal worden uit de coaches en mentoren die verbonden zijn aan de Direkshón-projecten.

De Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (SEV) heeft toegezegd alle medewerking te verlenen. Minister Verdonk gaf toestemming voor dit project

Het project start in maart en zal zes maanden duren. Inmiddels is de stichting COACH opgericht die dit project uitvoert. Twee beleidsmedewerkers, in dienst van COACH, Franklin Francisca en Judith Fernades zijn bezig alle Direkshón-projecten te bezoeken om inzicht te krijgen in de behoefte die er bij de projectleiders en coaches bestaat naar opleiding en wat naar hun ervaring de geboden opleiding dient in te houden. Met de Fontys Hogeschool Sociaal Werk zijn onderhandelingen gaande om een trainingsprogramma op te

zetten dat is toegespitst op de behoefte die is gebleken uit gesprekken met de Direkshón-projecten en met het accent op achtergrond en cultuur van onze randgroepjongeren.

Stichting COACH ziet dit project als een eerste stap. Als uit de resultaten blijkt dat een reële bijdrage geleverd kan worden aan de integratie van onze jongeren en de bestrijding van de jeugdcriminaliteit, zal de stichting de overheid benaderen voor een landelijke opzet. Voor meer informatie kunt u 070 3803301 bellen en een functionaris van COACH zal contact met u opnemen.

Jacques Hermelijn

AANPAK JEUGDWERKLOOSHEID

Banen, stages en scholing voor jongeren

"In ongunstige tijden zullen jongeren zonder opleiding eerder het risico lopen voor lange tijd werkloos te worden. Veel van deze jongeren komen uit de etnische minderheidsgroepen. Hun lagere opleiding in combinatie met hun achtergrond maakt hun arbeidsmarktpositie kwetsbaarder. Het zijn vooral deze jongeren zonder startkwalificatie die aandacht van het beleid behoeven en dan ook centraal staan in de nota Aanpak Jeugdwerkloosheid." Dit staat in het werkplan Samen aan het Werk van de "Taskforce Jeugdwerkloosheid". Deze commissie van deskundigen is in oktober 2003 ingesteld door de staatssecretarissen van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Onderwijs. Wat houdt dit plan precies in? Om wat voor banen gaat het en hoe kom je in aanmerking voor een 'jeugd baan'? Wat hebben Antilliaanse en Arubaanse jongeren eraan?

Samen aan het Werk: 40.000 jeugdbanen

Jeugdigen tot en met 23 jaar, met en zonder startkwalificatie, en vroegtijdige schoolverlaters komen in aanmerking voor een jeugd baan. De zogenaamde jeugdbanen bestaan uit ten eerste 'leerwerkbanen'; ten tweede, uit 'gewone' en gesubsidieerde banen; en ten derde gaat het om werkstages. De Taskforce is van plan om 40.000 jeugdbanen te realiseren in vier jaar. Dit jaar al moeten er 7.500 jeugdbanen komen. Jongeren zullen in deze economisch moeilijke tijden 'in conditie' worden gehouden voor de arbeidsmarkt. Het uitgangspunt van de Aanpak Jeugdwerkloosheid is, dat iedere werkloze jongere binnen een half jaar aan de slag is, of weer een opleiding op school volgt. Elke jeugdige krijgt een 'persoonlijke benadering' bij het te volgen traject. Instanties die betrokken zijn bij het plan, zoals scholen, CWI, werkgevers, jeugdzorg en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Voortijdig Schoolverlaten (RMC's) en gemeente, zullen actief moeten gaan samenwerken. Hiervoor worden 'jongerenloketten' opgericht. De Taskforce gaat werkgevers, jongerenloketten van CWI's, en

andere partijen aanmoedigen om jeugdbanen op te zetten. De Taskforce zal verder gemeentes ondersteunen bij de plannen en uitgebreide voorlichting geven aan jeugdigen en ouders. Ook zal de Taskforce om knelpunten op te lossen bij de jeugdwerkloosheid nieuwe ideeën steunen, waaronder de uitgifte van een 'jongerenpaspoort' voor werkzoekende jongeren: hierin kunnen zij werkervaring en gevolgde cursussen opnemen. Om de doelstelling te bereiken krijgt de Taskforce de komende vier jaar jaarlijks een bedrag van 3,9 miljoen euro. Voorzitter van de Taskforce is de voormalige voorzitter van het MKB, Hans de Boer.

Antilliaanse en Arubaanse jongeren

Voor Antilliaanse en Arubaanse jongeren met startkwalificatie of werkervaring kan dit Jeugdbanenplan voordeel opleveren: nu blijven poorten bij werkgevers en CWI's nogal eens gesloten, louter vanwege het feit dat men nieuwkomer is uit de Antillen of Aruba. De samenwerkende partijen worden nu echter geacht binnen een half jaar iedere jongere in Nederland een baan, leerbaan of stage aan te bieden.

Voor Antilliaanse en Arubaanse jongeren zonder een diploma kan het jongerenpaspoort voordelen opleveren: hierop staat vermeld wat de capaciteiten zijn van een jongere. Er zijn nogal wat Antilliaanse en Arubaanse jonge vakmensen die in de Antillen en Aruba praktijkervaring hebben opgedaan, maar dat niet kunnen aantonen met bijvoorbeeld een certificaat, of soms staat het niet vermeld in hun 'werkboek'. Het jongerenpaspoort kan hierin hopelijk verandering brengen.

Voor meer informatie over jeugdbanen kunt u zich wenden tot de nieuw op te richten jongerenloketten van het CWI en bij de RMC's. Op internet, zie www.handreikingjeugdwerkloosheid.nl.

Marnix Arendshorst

IN MEMORIAM PROFESSOR MR. ERNEST COHEN HENRIQUEZ

Veel is gezegd en geschreven over de recent overleden 'yu di Kòrsou' Onchi Henriquez. Hij blonk uit in hartelijkheid, menselijkheid en intellect. Ofschoon hij sedert 1969 in Nederland woonde, is zijn belangstelling voor zijn eiland steeds groot gebleven. Maar ook aan het welzijn van de Antillianen in Nederland heeft hij zijn bijdrage geleverd. Hij was een van de belangrijkste adviseurs van OCaN. Hij was altijd bereid om met zijn grote ervaring en intellectuele capaciteiten OCaN gevraagd en ongevraagd met advies bij te staan. Zijn kritiek was altijd opbouwend. Onze laatste gesprekken met hem betrof de oprichting van een wetenschappelijke raad ten behoeve van Antillianen en Arubanen in Nederland. Hij hielp de redactie van OCaN-info scherp houden door naar aanleiding van onze verschenen artikelen te bellen voor meer informatie en met concrete vragen en opmerkingen ten aanzien van gesignaleerde problemen.

Wij zullen hem missen.

Jacques Hermelijn

UITBREIDING OCAN-BESTUUR

Anderhalf jaargeleden besloot het OCaN-bestuur tot uitbreiding, daarbij rekening houdend met de statutaire bepalingen waaraan de samenstelling van het bestuur dient te beantwoorden om een representatieve afspiegeling van de Antilliaanse en Arubaanse gemeenschappen in Nederland te vormen. Sindsdien heeft het OCaN-bestuur vier goede kandidaten aan weten te trekken. Sinds maart dit jaar telt het OCaN-bestuur 10 leden, met een 50-50 procent man/vrouw-verhouding.

Zayenne krijgt haar bul uitgereikt.

De vier nieuwe bestuursleden zullen zich in de volgende editie van OCaN-info zelf uitgebreider aan u presenteren; we volstaan hier met een korte introductie.

Zayenne Laclé is nu ruim een jaar lid van het bestuur. Ze is van Arubaanse herkomst en het jongste lid (23 jaar) van het bestuur. Ze is lid van de juridische commissie van OCaN en tevens tweede penningmeester. In het voorjaar van 2003 behaalde ze haar meestertitels in het civiele en het internationale en Europese recht aan de Universiteit van Leiden en is nu bezig met haar promotie.

Mariela Harrigan (44) maakt sinds 7 oktober 2003 deel uit van het OCaN-bestuur. Ook zij is lid van de juridische commissie. Zij is fiscaal juriste en sinds jaren werkzaam als senior belastingadviseur. Haar specialismen: loonbelasting en sociale verzekeringen, arbeidsomstandigheden en -bemiddeling.

Mariela is ook lid van de Rotary.

Leon de Windt (34) is sinds 3 februari dit jaar lid van het OCaN-bestuur. Hij is wetenschappelijk onderzoeker/universitair docent en is staf lid van het Hubrecht Laboratorium te Utrecht. Hij is in 1995 cum laude afgestudeerd in de moleculaire biologie en Biochemie. Als bestuurslid van het OCaN wil hij een bijdrage leveren aan de positie- en imagoverbetering van onze jongeren.

Tot slot, *Ingemar Merkies* (39) is op 11 maart jl. benoemd tot lid van het Algemeen Bestuur. Hij is neuroloog en is als staf lid verbonden aan een ziekenhuis in Haarlem. In 2001 is hij te Rotterdam cum laude gepromoveerd met het onderzoek "Evaluation of scales and measurement instruments in immune-mediated Polyneuropathies".

Irene Gumbs

Mi deseo ta pa mi ta liber

*Mi deseo ta, pa mi ta liber,
Mi deseo ta, pa ta konsiente di mi desaroyonan,
ku ta hasi mi liber.*

Mi deseo ta pa mi ta liber,

*Mi deseo ta, pa mi por bisa tur kos,
pa por bisanan kla i komprendibel.
Mi deseo ta, pa hasi tur kos ku ami ke hasi pa ta liber.*

Mi deseo ta pa mi ta liber,

*Mi deseo ta, pa tur hende homber tin protekshon,
Tur hende homber tin mag di hasi fout.
Mi deseo ta pa tur hende homber ta liber.*

Mi deseo ta pa mi ta liber,

*Mi deseo ta, pa mira mi bida lombra,
I ku mi deseo mi a kuminsa di nobo,
Parando den solo, den luna i para ribanan
i wak kon ami por ta sinta i ta liber.*

Yvette Melfor

Redactie-adres:

OCaN
Laan van Meedervoort 145A
2517 AX Den Haag
E-mail: ocan.antillianen-arubanen@wxs.nl

Redactie:

Irene Gumbs
Robert van der Hansz
Jenny Pourier.

Eindredactie:

Jacques Hermelijn

Abonnementen (gratis):

Tel. 070-380 33 01

Productie:

Bemaco BV, Den Haag

ISSN 1567-9179